باج و سەرانەى قورس. نەوزاد بەندى

باج و سەرانەى ديكتاتۆرەكان، ئەوانە نايدەن كە بوونەتە قوربانيى و تيا چوون، بەڵكو ئەوانە دەيدەن كە بە زيندوێتيى ماونەتەوە ..
كاتێ بە ناوى ئەنفالەوە، هەزاران كەس كۆمەڵكوژ كران، ئەو هەزاران كەسە لە ديكتاتۆري□ت و زوڵم دابڕان، كەس و كارى ئەوان و هەموو خەڵكى كوردستان، باجە قورسەكەيان دا، باج ى ترس و نائاراميى و ڕەشبينيى و بێ هيوايى، كاتێ زيندوويت و ناخت مردووە ..كاتێ ئابڵوقەى ئابوريى بۆ ماوەى هەشت ساڵ زياتر بەسەر گەلانى عێراقدا ئەسەپێنرێت، ئەوانەى لە برساندا ئەمرن، قوربانيى نين، بەڵكو قوربانيى ئەوانەن كە نامرن و تاكو دواى ئابڵوقەكەيش ئەمێننەوە، به هەستێكى بريندار و كەسايەتييەكى ڕوشێنراو و ترس لە برسێتيى و بێ متمانەيى و چاوچنۆكيى و نەمانى ميوانداريى و نەمانى سۆز و بەزەيى كۆمەڵايەتيى و ئيشكردنى بيست و چوارسەعاتيى، ژيانيان بەسەر ئەبەن .. واتا باجێكى قورس دەدەن و كەسايەتييەكى نائارام و ماندوو بەهەڵپە و هەميشە برسييان بۆ دروست ئەبێ، لە كاتێكدا پێش ئابڵوقەى ئابوريى لە عێراقدا، ژيان زۆر هێمن بوو، كار لە ڕۆژێكدا تەنها چەند سەعاتێك بوو ..
ئەوانەى لە هێرۆشيما و ناگازاكى به چەكيى ناوكيى كوژران، لە ڕاستيدا قوربانيى نەبوون، قوربانييەكان ئەوانە بوون كە دواى ئەو دوو گورزە ناوكييە ڕزگاريان بوو، هەتاكو ئەمڕۆيش بە دەست ترس و فۆبياى چەكى ناوكييەوە ئەناڵێنن.. باجە قورسەكە ئەو منداڵە ژاپۆنيانە دايان لە ژێر كاريگەريى ئەو چەكە نەگريسەى ئەمەريكاى دڕندەدا، بە كەمئەنداميى و شێواويى له دايكبوون..
ئەو سەربازانەى ئەڵمانياى نازى، كە كوژران، لەڕاستيدا ڕزگاريان بوو، هيچ جۆرە باجێكيان نەدا چونكە ئيشەكەيان ئەوە بوو، بەڵام ئەو ژن و منداڵانەى بەرلين و شارەكانى ترى ئەڵمانيا باجەكەيان دا كە بە زيندوێتيى مابوونەوە و ..لەلايەن سوپاى هاوپەيمانانەوە دەستدرێژيى سێكسيى و جەستەييان كرايە سەر، كە ژمارەيان سەدان هەزار ژن و كچى بێ تاوان بوو ..
هەميشە ئەوانەى ڕادەكەن يان ئەكوژرێن، لە ڕاستيدا قوربانيى نين، چونكە لە گۆڕەپانى ئازار و ئەشكەنجەدا نامێنن، قوڕەكە بۆ ئەوانە ئەگيرێتەوە كە ماون و ..باجە قورسەكە ئەوان ئەيدەن ..
لاى خۆيشمان دەيان هەزار پێشمەرگەى شەهيد و سەدان هەزار كەسى

سەرهەڵگرتوو بە ئەورووپا، ناچنە قابی قوربانییەوە، چونکە یەکەمیان بە ئاواتی خۆیان گەیشتوون کە شەهید بوون بووە لە ڕێی ئازادیی و خاکی نیشتماندا.. دووەمیشیان خەونەکانیان بەدی هاتوون کە هەندەران و جیهانی نوێ بووە .. بەڵام قوربانیی و باجە قورسەکە لەسەر شانی ئەوانە بوو بە زیندوێتیی لە کوردستان مانەوە، چونکە دەسەڵاتگەلێکی ڕەشەکیی و خێڵەکیی و دڕندە و دەندە و چاوبرسیی پەلاماری هەموو مافەکانی هاووڵاتیانیان دا، ئەو هەستە بەرزەی پێشمەرگەکان خۆیان بە بەختکرد، ئەمان کاڵیان کردەوە و لەباریان برد و کوژاندیانەوە، ئەوەیش وایکرد هاووڵاتیانی زیندووی کورد، دوو جۆر باجی قورس بدەن، باجێکی دەروونیی و شوناسیی و نەتەوەیی، لە نەمانی تابلۆی پرشنگداری شۆڕشگێڕیی و خەباتگێڕیی و پێشمەرگایەتیی کە جاران دەوڵەمەند و هەژار، زانا و نەزان، شاعیر و هونەرمەند بە بێ جیاوازیی شانازییان پێوە دەکرد و خۆیان بە بەخت ئەکرد، ئەمڕۆ بە دوو چاوی سەر ئەبینرێت داڕێژەری ئەو تابلۆیانە کەمەڵە بازرگانی هەرگیز تەرنەخواردوو بوون..کەمەڵە بازرگانی برسیکردن و گرانیی و قات و قڕیی و پاوانخواز و داگیرکەری سەرزەویی و ژێرزەویی نیشتمان دەرچوون..

باجی دووەمیش، هەژار کەوتن و هەناسە سارد بوون و دواکەوتن لە ڕەوتی مرۆقایەتیی و ڕاکردنی بەردەوام بەدوای نانێکی حەرامدا، حەرام لەبەر ئەوەی دوژمنانی گەل بەرهەمی دەنن ..نەخوێندەواریی و نەخۆشیی و دەردەداریی و ..سەرهەڵدانی دوو جیهانی تەواو جیاواز، جیهانێکی شاهانەی سیاسەتمەدارە بازرگانەکان و ..جیهانێکی تاریک و پڕ لە دەرد و ماندوو بوون و هەژاریی و نابووتیی، جیهانی هاووڵاتییەکان کە دەستی مەرگ و دەستی ئەورووپایان پێ نەگەیشتبوو ..

لە ڕاستیدا لەم ڕۆژگاری ئەمڕۆدا باجدان، شتێکی بێ چەند و چوونە..بەڵام لەم کۆمەڵگای بێ سەر و بەر و خێڵەکیدا، هەوڵ بدە قورسترین باج بدەیت، ڕاکردن یان مردن، واتا ڕێی فڕۆکەخانە یان ڕێی گۆڕستان ..لەبەرئەوەی باجەکەت ڕاستە قورسە، بەڵام یەک جارە و ڕزگارت ئەبێ و سەرت سوک ئەبێ ..ئاخر مەعقول نییە 35 ساڵە هەموو ڕۆژێ بڵێیت: کەی موچە دزراوەکانمان ئەدەنەوە؟ مەعقول نییە 35 ساڵە بە هاوین گەرمات بێ و بە زستانیش سەرمات بێ .. 35 ساڵە بەردەوام چاوەڕوان بیت خوا وەزعەکەت بە چاک بکا ..ئەم باجە دوور و درێژ و هەزار بارە بووانە، زۆر لە باجی مردن و سەرهەڵگرتن قورسترن.

بە نمونە تۆ بە بێ ئاگاداریی خۆت کاتێ باجی ڕێزگرتنت بیر ئەچێ و ئەچێتە ناوبازاڕێکی هەرزان، بە گومان ئەبێ قبوڵی قڕەقڕ و شەڕ و سوکایەتیی بکەیت، لەبەر ئەوەی باجی ڕێزگرتنت نەداوە و هاتوویت بە

نموونە کیلۆیەک تەماتە لە شێخەڵا یان لە شەقامی کاک ئەحمەدی شێخ بە پێنجسەد دینار بکڕیت .. بەڵام کاتێ باجی ڕێزگرتن دەدەیت و دەچیتە مۆڵێک یان مارکێتێکی مۆدێرن و ..لە ناوەندێکی پاک و لە ژێر دەنگی ئاوازی مۆسیقایەکی هێمندا، پێت ئەڵێن بەخێربێیت قوربان.. تەماتە به دوو هەزار دینار ئەکڕیت ..لە ڕاستیدا سێ ئەوەندەی نرخی تەماتەکە بۆ ئەوەیە لە قڕەقڕ و جنێو و سوکایەتیی و قوڕ و چڵپاو پاراستوویانیت، ئەوەیش سەرانەی ڕێزگرتنە .. هەر بۆیە زۆرترینی ئەوانەی گوێیان لە جنێو و جڕت و شەڕ و تەماتەیان بەر بناگوێ ئەکەوێ و جلەکانیان قەڵەبەی تێ ئەکەوێ و بۆگەن دەت بەسەریاندا و هەڵئەخلیسکێن و شانیان لە ئەدرێت و جزدان و گیرفانیان ئەبڕدرێ، لە بازاڕە هەرزان و کۆنەکاندان، ئەو بازاڕانەی تیایاندا تەنها پارەی کاڵاکان ئەدەیت و هیچ پارەیەکی تر لە بەرامبەر سیکیوریتی و ڕێز و هێمنیی نادەیت ..
لە هەندێ دەوڵەمەندم بیستووە کە بیست ساڵ زیاترە نەچوونەتە بەر بەڵەدییەکە و بازاڕی کاک ئەحمەدی شێخ و بەردەرکی سەرا ..ئەمانە بە بێ ئەوەی ئاگایان لێ بێ، لە پێناوی مانەوەی جەستە و دەروونیان بە شێوەیەکی تەندروست، لەناو کومەڵگاکەیاندا ڕایان کردووە ..واتا غوربەت لەناو کۆمەڵگادا .. بریتییە لە ڕاکردن یان مردن لەناو کۆمەڵگاکەتدا ..چۆن ؟ بەوەی کە دەچیتە ناو پڕۆژەیەکی هاوچەرخ، یەکەیەک ئەکڕیت، پەیوەندیی دراوسێیەتیی و خزمایەتیی لەبار ئەبڕیت، وەک گەڕەکی مۆدێرن، نازانیت گەڕەکانی ئەملاولات کێیان تێدایە ..پاشان بازاڕکردنت لە مۆڵە گەورەکاندایە، کە هەموو کاڵا و کەڕەستەیەکیان تێدایە، بێدەنگ، بێ مامەڵە ، بێ چەند و چوون بە گالیسکەیەکی تەل، هەموو پێداویستییەکانت ئەکڕیت و ئەیبەیتەوە بۆ ناو گەڕە مۆدێرنەکەت..
ئەم جۆرە غوربەت و نامۆبوونە ناوخۆییە، دوای ئەوە دێت کە تێکڕای بەها کولتووریی و مرۆیی و هاوچەرخەکان لە کۆمەڵگادا ئەڕووخێن، ئەمانیش بە زەبری پارە، لەو کۆمەڵگایە دادەبڕێن و ئەڕۆنە شار و گوندە مۆدێرنەکان، کە تەنها زمان و دیالۆگ و تێگەیشتن تیایاندا زمانی دینار و دۆلارە ..بەردەوام ئەبێ پارەیان بۆ بژمێریت بە خاتری ئەوەی نەگەڕێیتەوە بۆ ناو شار و بازاڕە هەرزانەکان، کە تیایاندا ئەبێ بەردەوام شکاو و ڕوشاو و ڕەنجاو و شەڕەکەر بیت.

نەوزاد بەندی